REPUBLICA MOLDOVA
Mun. UNGHENI
Judecătoria UNGHENI

HOTĂRÂRE JUDECĂTOREASCĂ

3 aprilie 2024

În cauza civilă nr. 2p/s – 110/2023 *(nr. electronic – 2 – 23110577 – 51 – 2p/s - 01082023),* având ca obiect cererea introdusă la 31 iulie 2023 și acceptată în procedură specială, privind pe

Silvia MUNTEANU și Mihail MUNTEANU (petiționar)

cu participarea persoanei interesate persoanei interesate, persoana fizică *****, și autoritatea publică autoritatea tutelară din raionul NISPORENI;

- *privind instituirea măsurii de ocrotirea judiciară sub formă tutelei și desemnarea tutorelui;*

JUDECĂTORIA UNGHENI,
în numele căreia examinează judecătorul specializat în materie civilă:
Președintele ședinței: Constantin CHILIAN, *judecător*
și Tatiana CHIORESCU, *grefier de ședință*,

- *a desfășurat* examinarea cauzei în fond în limba română și în ședința de judecată închisă din 20 martie 2023, cu participarea petiționarilor și avocatului persoanei fizice;

- *a amânat* deliberarea și adoptarea hotărârii motivate pentru 3 aprilie 2024, fiind pronunțat la aceeași dată, în condițiile *art. 103 alin. (2) Codul civil*;

întocmește hotărârea integrală la 3 aprilie 2024, din cauza instituirii tutelei pe un termen de până la 10 ani în condițiile *art. 103 alin. (2) Codul civil*;

cu următorul cuprins:

PARTEA DESCRIPTIVĂ

Pretențiile petiționarului.

1. La 31 iulie 2023, *petiționarii,* Silvia MUNTEANU și Mihail MUNTEANU, au depus prezenta cerere privind instituirea unor măsuri de ocrotire judiciare sub forma tutelei în privința persoanei fizice *****.

2. La 1 august 2023, cererea a fost repartizată, în mod aleatoriu, judecătorului Constantin CHILIAN și, după verificarea condițiilor de formă, a fost acceptată în procedură specială.

3. Prin cererea de mai sus, petiționarii au solicitat:

(1) instituirea măsurilor de ocrotire judiciară sub forma tutelei în privința persoanei ***** pe un termen de 10 ani;

(2) desemnarea dnei Silvia MUNTEANU și dlui Mihail MUNTEANU, în calitate de tutore asupra persoanei și asupra patrimoniului persoanei fizice, *****.

4. Pentru a-și demonstra pretențiile de mai sus, reclamantul a depus la dosar, în copie, mai multe înscrisuri.

Pregătirea cauzei pentru dezbateri judiciare. Observațiile participanților.

5. În conformitate cu *art. 306 alin. (1), (3) din Codul de procedură civilă şi* decizia Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nr. 1738/ACC din 16 august 2023, coordonatorul Oficiului Teritorial CHIȘINĂU a decis desemnarea avocatului Alexandru ROTARU, în vederea acordarea beneficiarului asistenței juridice calificate.

6. Reprezentantul persoanei fizice, avocatul Alexandru ROTARU nu a depus referință în formă scrisă. În cadrul dezbaterilor judiciare, avocatul nu a avut obiecții împotriva cererii și a susținut admiterea acesteia (*a se asculta* înregistrarea audio a ședinței din 20 martie 2024, ora 12:27:37 – 12:27:19).

7. La 14 martie 2024, autoritatea tutelară teritorială din raionul NISPORENI a prezentat ancheta socială din 12 martie 2024 privind condițiile locative și sociale ale persoanei fizice Alexandr FEDORENCO.

8. La 14 martie 2024, judecătorul împreună cu grefiera și avocatul persoanei fizice s-au deplasat la locul aflării persoanei fizice *****, care s-a aflat în imposibilitatea obiectivă de a se prezenta în sediul Judecătoriei UNGHENI.

9. Termenul de judecare a cauzei a fost stabilit pentru 20 martie 2024.

Soluționarea cauzei și mijloacele de probe administrate de participanți.

10. În clădirea Judecătoriei UNGHENI, mun. UNGHENI, instanța de judecată *a stabilit* examinarea în fond a cauzei în ședință de judecată închisă (secretă), care s-a desfășurat în limba română la 20 martie 2024, *în prezența următoarelor participanți*:

- Petiționarul Silvia MUNTEANU și Mihail MUNTEANU;

- Avocatul Alexandru ROTARU;

în lipsa următorilor participanți înștiințați legal:

- Persoana fizică ***** se află în imposibilitatea obiectivă de a se prezenta în ședință, fiind reprezentată de avocatul Alexandru ROTARU;
- Autoritatea tutelară teritorială nu a solicitat amânarea ședinței de judecată și nu a comunicat motivele neprezentării.

MOTIVAREA INSTANȚEI DE JUDECATĂ

PRETENȚIILE RECLAMANTULUI.

Argumentele participanților la proces.

11. *Petiționarii* Silvia MUNTEANU și Mihail MUNTEANU au solicitat admiterea integrală a cererii privind măsurile de ocrotire.

În motivarea opiniei, petiționarii au arătat că persoana fizică este încadrată în gradul de dizabilitate – sever, începând cu 11 noiembrie 2022 fără termen. Persoana fizică se află la evidența medicului psihiatru, fiind țintuită la pat. În acest sens, petiționarii au susținut că persoana fizică nu poate să-și dirijeze acțiunile. Din acest motiv, petiționarii sunt în imposibilitate de a lua diferite decizii în numele persoanei fizice.

În cadrul dezbaterilor judiciare, petiționara Silvia MUNTEANU a indicat că-i este greu să rezolve problemele cotidiene a fiicei sale. Ea este pregătită să-și asume această responsabilitate. În același timp, Mihail MUNTEANU a arătat că este dispus să aibă grijă de sora sa și să o ajute pe mama lui în cazul menționat.

12. Persoana fizică ***** s-a aflat în imposibilitate să discute cu judecătorul în cadrul vizitei din 14 martie 2024.

13. *În timpul dezbaterilor judiciare*, reprezentantul persoanei fizice, avocatul Alexandru ROTARU a fost de acord cu cererea introdusă de petiționarii. În urma ieșirii la fața locului, starea persoanei fizice a convins despre situația reală a acesteia. Probele prezentate de părți demonstrează temeinicia cererii și termenul de instituire a măsurii de ocrotire judiciară. În final, acesta nu a obiectat împotriva persoanelor care vor să fie desemnate în calitate de tutore.

14. *Autoritatea tutelară teritorială din NISPORENI* au precizat că ***** este o persoană cu grad de dizabilitate sever și este țintuită la pat. Nu deține locuință în proprietate, locuind împreună cu familia sa. Fiecare membru are odaia sa separată. În casă, este ordine, iar beneficiară este îngrijită. Persoana fizică necesită îngrijire permanentă din partea altei persoane.

Caracterul raporturilor juridice și legislația aplicabilă.

15. *Pe baza circumstanțelor de fapt*, instanța de judecată notează că petiționarii și-au întemeiat cererea pe *art. 102 – 114 din Codul civil*. În acest sens,

Articolul 65.

Temeiurile, formele şi principiile ocrotirii

(1) Persoana fizică care a atins majoratul sau care a dobândit capacitate deplină de exerciţiu pe altă cale legală şi care, în urma unei boli mintale ori a unei deficienţe fizice, mintale sau psihologice, nu poate, în mod deplin, conştientiza

acțiunile sale ori exprima voința poate beneficia de o măsură de ocrotire, instituită în funcție de starea sau situația sa.

(2) Dacă nu s-a dispus altfel, măsura de ocrotire are ca scop ocrotirea atât a persoanei, cât și a intereselor patrimoniale ale acesteia. Măsura de ocrotire poate fi limitată la unul din aceste două domenii.

Articolul 92.

Caracterul subsidiar al măsurilor de ocrotire judiciare

(1) Măsura de ocrotire judiciară poate fi instituită de către instanța de judecată doar în cazul în care aceasta este necesară şi dacă persoana nu este ocrotită suficient prin aplicarea dispozițiilor legale privind obligația de întreținere a soțului și a rudelor, privind regimul bunurilor comune ale soţilor, privind asistența la luarea deciziei sau prin mandatul de ocrotire în viitor a persoanei respective.

(2) Măsura de ocrotire judiciară trebuie să fie individualizată şi proporţională gradului în care, în urma unei boli mintale sau deficienţe fizice, mintale sau psihologice, persoana nu îşi poate conştientiza acţiunile ori exprima voinţa.

Articolul 102.

Cazurile când pot fi instituite măsurile de ocrotire judiciare sub forma curatelei şi tutelei

(1) În privința persoanei care, fără a fi lipsită complet de discernământ, are nevoie, în temeiul dispozițiilor art.65 alin.(1), să fie asistată în mod continuu poate fi instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma curatelei.

(2) Curatela se instituie doar dacă prin ocrotirea provizorie nu se va putea asigura ocrotirea suficientă a persoanei.

(3) În privința persoanei care, în temeiul dispozițiilor art.65 alin.(1), trebuie să fie reprezentată în mod continuu poate fi instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei.

(4) Tutela se instituie doar dacă nici prin ocrotirea provizorie şi nici prin curatelă nu se va putea asigura ocrotirea suficientă a persoanei.

16. Hotărârile și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului se aplică direct la soluționarea cazului în acord cu *art. 2 alin. (1) şi art. 12 alin. (1) din Codul de procedură civilă*

Circumstanțele de fapt și analiza judecătorului în privința argumentelor și probelor anexate.

17. Înainte de a ajunge la concluziile de mai jos, instanța de judecată a reflectat în mod egal în privința tuturor probelor din dosar. În special, s-a ținut cont de legătură reciprocă și capacitatea lor de a răspunde specific și explicit la chestiunile principale ridicate de participanții în proces (*vezi* art. 130 alin. (3), (4) din Codul de procedură civilă). Astfel, judecătorul s-a concentrat pe acelea argumente, dovezi și afirmații care au importanță și sunt decisive pentru soluționarea corectă a cauzei civile (*vezi* art. 118 alin. (3) din Codul de procedură civilă).

18. *În cazul de față,* instanța de judecată subliniază că măsură de ocrotire judiciară poate fi instituită în următoarele condiții *(i)* persoana fizică a atins majoratul; *(ii)* are o boală mintală ori deficiență fizică, mintală sau psihologică; *(iii)* nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința. După efectuarea acestui exercițiu, judecătorul trebuie să stabilească *(a)* dacă măsură este necesară și *(b)* dacă persoana nu este ocrotită suficient prin aplicarea altor măsuri specificate în *art. 92 alin. (1) din Codul civil*. În orice caz, măsură de ocrotire judiciară trebuie să

fie individualizată și proporțională, astfel încât să permită *instituirea* măsurii sub formă de ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă în funcție cazul concret.

19. În ceea ce privește criteriul *(i)*, instanța de judecată notează că persoana fizică ***** are capacitate deplină de exercițiu (a. n. 10 iunie 1988), fiind fiica petiționarei Silvia MUNTEANU și sora petiționarului Mihail MUNTEANU (f. d. 12).

20. În ceea ce privește criteriul *(ii),* persoana fizică ***** a fost încadrată în gradul de dizabilitate – „grad sever", în mod repetat la 11 noiembrie 2022, fără termen. Avocatul ei nu a pus la îndoială valabilitatea certificatului ***** (f. d. 14 – 16).

21. În ceea ce privește criteriul *(iii),* judecătorul observă că petiționarii au prezentat raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică nr. 202335A0448 din 14 iulie 2023, realizat de expertul judiciar Angela ANTOCI.

22. Instanța de judecată observă că reprezentantul persoanei fizice, avocatul Alexandru ROTARU, și reprezentantul autorității tutelare nu au obiectat împotriva concluziilor raportului de expertiză (*vezi* art. 158 alin. (5) din Codul de procedură civilă). În acest sens, raportul de expertiză este motivat, *în special* cuprinde o descriere amplă a investigațiilor și concluziile pe marginea lor, răspunsul la întrebările puse de petiționar și relevante pentru soluționarea corectă a cererii. Mai mult, raportul a fost eliberat cu o lună înainte de data depunerii cererii actuale, ce se încadrează în limitele cerute de *art. 307 alin. (2) din Codul de procedură civilă*.

23. Din aceste motive, nu a fost necesar să fie ordonată efectuarea expertizei psihiatrice în baza *art. 304 alin. (1) din Codul de procedură civilă.*

24. Așadar, judecătorul își va axa opinia pe baza acestuia, deoarece nu există niciun temei pentru respingerea raportului de expertiză pus în discuție.

25. În acest context, raportul confirmă că

- dna ***** suferă maladie ***** (punctul 1);
- dna *****, ca urmare a maladiei psihice cronice nu poate conștientiza acțiunile sale, nu est aptă de a exprima deliberat voința sa în aprobarea decizională, conform stării psihice necesită supraveghere și îngrijire permanentă, este strict necesar asistarea sau reprezentarea persoanei la încheierea actelor juridice atât patrimoniale, cât și cu caracter personal, ea având discernământul psihic abolit în totalitate (punctul 2);
- dna ***** nu poate participa în ședința de judecată la momentul actual (nu se deplasează desinestătător, este țintuită la pat) (punctul 3).

26. Pe baza celor prezentate, instanța de judecată constată că persoana fizică ***** suferă de maladie psihică cronică în urma căreia *are discernământul psihic abolit în totalitate.* Cu alte cuvinte, ea nu își poate conștientiza acțiunile și exprima voința personală.

27. *În continuare (a), (b)*, instanța de judecată observă că avocatul persoanei fizice sau reprezentantul autorității publice nu au optat pentru aplicarea măsurilor de ocrotire contractuale și altor măsuri alternative prevăzute în *art. 92 alin. (1) din Codul civil*.

28. În asemenea condiții, judecătorul vede motive puternice de a considera măsura de ocrotire judiciară *ca fiind necesară* pentru a atinge scopul de protecție a persoanei fizice.

29. În acest caz, petiționarii au solicitat aplicarea celei mai severe măsuri de ocrotire judiciară sub forma tutelei.

30. Judecătorul nu este ținut de măsurile de protecție judiciară solicitate de petiționar, ci poate să instituie o altă măsură de ocrotire în funcție de circumstanțele cauzei (*vezi* art. 308[11] alin. (1) din Codul de procedură civilă).

31. Pe de o parte, Curtea Constituțională a reținut că instituția tutelei în sine nu este neconstituțională, însă pentru a fi conformă prevederilor Constituției, urmează a fi interpretată în sensul în care declararea incapacității de exercițiu vizează doar persoanele cărora le *lipseşte în totalitate discernământul*, în privința cărora aplicarea altor măsuri de protecție mai puțin restrictive se dovedește a fi ineficientă (*vezi* hotărârea nr. 33 din 17 noiembrie 2016, para. 120). Aceleași raționamente au fost dezvoltate în *art. 92 alin. (1) și (2) din Codul civil.*

32. Pe de altă parte, tutela se instituie doar dacă nici prin ocrotirea provizorie și nici prin curatelă nu se va putea asigura ocrotirea suficientă a persoanei. Aceasta trebuie să fie individualizată și proporțională (*vezi* art. 102 alin. (4) din Codul civil).

33. În primul rând, petiționarii nu au sugerat că fiica și, după caz, sora are nevoie de ocrotire temporară sau de reprezentare pentru îndeplinirea doar a anumitor acte juridice (*vezi* art. 97 alin. (1) din Codul civil). Din această perspectivă, ocrotirea provizorie nu va putea asigura ocrotire suficientă a dnei *****.

34. În al doilea rând, judecătorul amintește că persoana fizică *are discernământul psihic abolit în totalitate.* Respectiv, măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei nu este potrivită.

35. La acest capitol, discernământul se referă la capacitatea unei persoane de a înțelege și evalua în mod rațional și conștient informațiile relevante pentru luarea deciziilor.

36. După vizita la locul de aflare al persoanei fizice, judecătorul constată că aceasta este imobilizată la pat și este incapabilă să-și exprime punctul de vedere sau să poarte o discuție. De asemenea, s-a observat că persoana în cauză prezintă un contact vizual exclusiv cu mama sa și evită orice interacțiune cu persoane străine. Totodată, autoritatea tutelară din NISPORENI a ajuns la aceleași concluzii în ancheta socială din 12 martie 2024.

37. În funcție de concluziile de mai sus și cele ale expertului *rezultă că* persoana fizică trebuie să fie reprezentată în mod continuu, iar ocrotirea provizorie sau curatela nu vor putea asigura ocrotirea suficientă a acesteia. Prin urmare, cerința petiționarilor privind instituirea tutelei este întemeiată și poate fi admisă integral (*vezi* art. 102 alin. (3) și (4) din Codul civil).

38. *Cu privire la termenul măsurilor de ocrotire judiciare sub forma tutelei*, instanța de judecată notează că petiționarii au solicitat instituirea lor pe un termen de până la 10 ani.

39. Conform punctului 4 din raportul de expertiză extrajudiciară nr. 202335A0448 din 14 iulie 2023, expertul judiciar a concluzionat că – „*este puțin probabil că starea dnei ***** se va îmbunătăți, maladie psihică cronică de care suferă este o boală ireversibilă, pronosticul pe termenul lung în vederea unei ameliorări semnificative sau însănătoşiri este mai mult ca rezervat, având în vedere stadiul dezvoltării științei*” (f. d. 21).

40. Așadar, potrivit *art. 103 alin. (2) din Codul civil*, instanța de judecată consideră că poate deroga de la alin. (1) al acestui articol și poate stabili, în baza raportului de expertiză menționat, un termen de până la 10 ani pentru tutelă.

41. *Pe marginea pretenției legate de desemnarea tutorelui*, se observă următoarele.

42. În primul rând, în absența unor obiecții exprese, se constată că persoana fizică se află în grija părintelui și a fratelui său, aceștia fiind cei care au avut grijă constantă de viața și siguranța sa, gestionând toate aspectele curente și administrându-i patrimoniul, inclusiv banii.

43. În al doilea rând, petiționarii, Silvia MUNTEANU și Mihail MUNTEANU, nu se află în una din incompatibilitățile prevăzute la *art. 55 alin. (4) din Codul civil*.

44. În astfel de împrejurări, judecătorul *hotărăşte să desemneze* pe Silvia MUNTEANU și Mihail MUNTEANU, în calitate de tutore însărcinat cu ocrotirea persoanei ***** și însărcinat cu ocrotirea intereselor patrimoniale ale acestei persoane.

45. Având în vedere concluziile expertizei de mai sus, se observă că ***** *(a) nu* înțelege informațiile relevante pentru decizia pe care trebuie să o ia; *(b) nu* poate aprecia implicațiile acestor informații pentru propria ei situație; *(c) nu* are capacitatea de a compara opțiunile disponibile; *și (d) nu* poate alege opțiunea dorită. Așadar, aceasta nu întrunește nici unul din criteriile prevăzute în *art. 308[11] alin. (2) lit. a) – d) din Codul de procedură civilă*. Pe această cale, ***** va fi privată de dreptul la vot stabilit de Codul electoral.

CONCLUZIA.

46. Având în vedere raționamentele de mai sus, instanța de judecată a constatat că instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei în privința persoanei fizice ***** este necesară pentru a oferi o protecție adecvată în comparație cu alte măsuri mai puțin restrictive. Pe baza probelor administrate, termenul măsurii de ocrotire judiciară a fost stabilită pe un termen de 10 ani. Ținând cont de situația de fapt reală și de cerințele Codul civil, s-a decis ca petiționarii să fie desemnată în calitate de tutore. În sfârșit, persoana fizică a fost privată de dreptul la vot stabilit de Codul electoral. Astfel, instanța hotărăște:

- *să instituie* măsuri de ocrotire judiciară sub forma tutelei în privința *persoanei fizice* *****, pentru un termen de 10 (zece) ani.
- *să desemneze* pe Silvia MUNTEANU și Mihail MUNTEANU, în calitate de tutore însărcinat cu ocrotirea persoanei ***** și însărcinat cu ocrotirea intereselor patrimoniale (administrarea patrimoniului) ale persoanei *****.
- *să priveze* persoana fizică ***** de dreptul la vot stabilit de Codul electoral.

47. În consecință, instanța de judecată ajunge la concluzia de *a admite* integral pretențiile formulate de petiționari.

REPARTIZAREA CHELTUIELILOR JUDICIARE.

48. În sensul *art. 303 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă*, instanța de judecată observă că cererea nu a fost depusă cu rea-credință. Din acest motiv, petiționarul continuă să fie scutit de la plata cheltuielilor aferente procesului privind măsura de ocrotire.

DISPOZITIVUL

Pentru aceste motive, *în numele LEGII*,
instanța de judecată

1. *Admite integral* cererea formulată de către ***petiționarul* Silvia MUNTEANU (**IDNP – *****; dom. – *****i) **și Mihail MUNTEANU** (IDNP – *****; dom. dom. – *****i).

2. *Hotărăşte să instituie* măsuri de ocrotire judiciară sub forma tutelei în privința ***persoanei fizice*** ***** (IDNP – *****; dom. – *****i), pentru un termen de 10 (zece) ani.
3. *Hotărăşte să desemneze* pe Silvia MUNTEANU și Mihail MUNTEANU, în calitate de tutore însărcinat cu ocrotirea persoanei ***** și însărcinat cu ocrotirea intereselor patrimoniale (administrarea patrimoniului) ale persoanei *****.
4. *Hotărăşte* să priveze persoana fizică ***** (IDNP – *****; dom. – *****i) de dreptul la vot stabilit de Codul electoral în condițiile *art. 308[11] alin. (2) lit. a) – d) din Codul de procedură civilă*.
5. Hotărârea definitivă a instanței de judecată se comunică Comisiei Electorale Centrale.
6. Hotărârea judecătorească poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Chișinău în termen de 30 de zile de la data comunicării efective a dispozitivului hotărârii în cazul persoanei fizice și persoanelor cărora hotărârea le modifică drepturile sau obligațiile aferente măsurii de ocrotire, prin intermediul Judecătoriei Ungheni.
7. Hotărârea va deveni definitivă în condițiile art. 254 din Codul de procedură civilă.

Hotărârea judecătorească integrală este pusă la dispoziția participanților la proces, prin remiterea acesteia la domiciliul/sediul lor cunoscut de către instanța judecătorească și prin plasarea pe pagina web – „https://jun.instante.justice.md/", în ordinea prevăzută de legea procedural civilă.

Constantin CHILIAN
judecător _____